

קול קורא

אחרי הצרות האיומות העוברות על כלל ישראל, הגנו פונים בשם התורה"ק לכל אחינו בני" להמנע מהעבירה החמורה שמביאה לכל הצרות הללו, כמו ששינונו (אבות ה' י"א). חרב בא לעולם על עינוי הדין ועל עיוות הדין ועל המורים בתורה שלא כהלכת, וכן הזהירנו חז"ל בגמרא (שנת ק"ט, א'). אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא וברוק בדייני ישראל, שכל פרעניות שבאה לעולם לא באה אלא כשביל דייני ישראל, שזה נעשה ע"י ה"בוררים" הפסולים המשוחרים, וע"י ה"טוענים" השקרנים אשר בלי שום יראת שמים הם עומדים לפני הדיינים ומהפכים הקערה על פיה בתחבולות של שקר וכזב לגזול ולעשוק ע"י נתינת ולקחת שוחד להטות הדין.

אשר על כן, מה שנעשה מנהג שכל מי שיש לו דין ודברים, "שוכר" לו בורר חריף בעל תחבולות וכו', הגנו להודיע נאמנה כי על פי תורה"ק, בורר כזה הריהו פסול ונקרא אשרה בגמרא (פסוקין ז', ב'. ע"ז ג"ב, א'). וכמו שכתב הטור (ח"מ סי' י"ג) בשם הרא"ש, כי חלילה לבורר להפך בזכות מי שבוררו יותר מלצד השני, רק אם רואה לו זכות אמיתית, ואם לאו, הרי זה ממה משפט, וכבר כתבו רבותינו כמה פעמים בזה. והנה הבורר הזה עובר בכמה לאוויין: א), לא תמה משפט. ב), לא תקח שוחד. ג), לא תעשוק את אחיך. ד), ולא תגזול. ה), מדבר שקר תרחק.

[ועוד איסורים (מה שעוררו רבנים החותמים - זה בכה וזה בכה): א), לשמוע מענת בע"ר שלא בפני חבירו, שיש בזה משום הל"ת דלא תשא שמע שוא, (עי' ח"מ סי' י"ז, ס"ב. ועי' שו"ת שנת סני ח"מ, סי' ע"ג), וע"פ הוזה"ק (פ' וישנ) חמור ד"ו כעבודה זרה. ב), לימול הרבה יותר משכר במילה, דקי"ל (ח"מ סי' ט', ס"ה) שדיינו במלים, (ועי' שו"ת נלך משה ח"ד, סי' קמ"ח, אות י'. ומ"ה נקדמה. ושו"ת אגן ישראל ח"מ, סי' ע"ז). ג), להיות בעורכי הדיינים, שאסור אף על טענת אמת, (עי' ח"מ סי' י"ז, ס"ח. וערוך"ש, שם סט"ז). ד), ללמד מענות שקר לבע"ר, (עי' ח"מ סי' י"ז, ס"ה) והפוסקים (מכילתא דערב"י, שמות כ"ג, א'. ומיו"ט אבות א', ח'. גשם מתתיהו הילכתי ודיינו יונק. ושו"ת ארמ"ג, סי' ע"ה) הם רשעים גמורים. וזהו הגורם לריבוי חרון אף בעולם ולסילוק שכינה, (עי' סוטה מ"ז, ב'). ה), עינוי הדין בהמשכת הזמן, (עי' ח"מ סי' י"ז, ס"א). ו), להכריח הוצאות מוגזמות על הבע"ר, (עי' ח"מ סי' ט', ס"ד). ז), להתחית הבע"ר על שט"ב שיש בו אישור כח (מוסרה) להדיינים לשופטם כפי העולה על רוחם (נגד ההלכה), והמקפחם מזכותם להודיעם מהיכן רנתוני, (עי' ח"מ סי' י"ז, ס"א. ושו"ת נודע"י, מהד"ת ח"מ סי' א'). מה שמנצלים אח"כ כייפוי כח וכ"היתר" (מדומה) לעוות המשפט כפי הוצא לטובת עצמם ופרנסתם. ח), להתעלם מן האמת ולזחזחניקה, ולמנוע מחיובם ותפקידם לעשות חקירה וירישה כדי לתפוס את הרמאי, (עי' ח"מ סי' ט"ו, ס"ג וד').]

לבן באנו להכריז בזה, לאסור את הבוררות הפסול הזה לגמרי, ולא שנינו (פסוקין פ"ג, מ"א) "זה בורר לו אחר" רק לענין לבורר בורר טוב וצדיק בלי שוחד, אבל "לשבור" בורר ולשלם לו כדי שיהפך בזכותו, הרי זה אינו דיין וכל דיניו במילין. ולא עוד, אלא שגם השליש שיושב עמו גם כן פסול גמור, כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' ט', ס"ו). שאסור להושיב עם הארץ אצל הדיין, כי מחסרון ידיעתו יכלבל דעת הדיין, ומעתה ק"ו בורר כזה שהוא נשכר להטות הדין, וגם השליש משוחד ממנו על כי הוא מביא לו פרנסה ע"י שבחר בו, אין ספק שיטה דעתו לרצונו.

ובל יהודי שרוצה לקיים התורה, ישמר ויזהר שלא לשכור בוררים כאלו, וכל דיין (שליש) הרוצה לקיים התורה ישמר ויזהר שלא לשבת עם בוררים הללו, כי הוא ייהפך כמותם ח"ו ויגרום חרב לעולם ח"ו. ובזכות הקבלה שנקבל על עצמינו להטיב דרכינו ולהושיב דיינים כשרים, יתן ה' הטוב שכל בני" ישמרו מכל מיני סכנות ונושע בישועה שלימה במהרה בימים אלו, כמוש"כ רש"י עה"פ למען תחיה וירשת (דברים ט"ז, כ'). כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן, אמן.

	תמוז, שנת תשס"ב לפ"ק
משה גריין	אברהם מנחם מענדל וואגשאהל
אב"ד ור"מ ישיבה דמאנסי	רב דק"ק דברי יחזקאל שינאווא
נח אייזיק אהלבוים	אהרן זילבערשטיין
אבדק"ק נחלת יצחק, ק"ו גארדנס הילס	דומ"ץ קהל ערוגת הכשם
נתן יוסף מייזעלס	אהרן מאיר קרוים
אב"ד ור"מ אבני שלמה, מאנסי	אבדק"ק שאפראן, סידיני
צבי רוב אבראהאם	אפרים פישל הערשקאוויטש
אבדק"ק קדושת לוי, מאנסי	אב"ד האליין
קלונימוס זאב הכהן גראם	אריה וואגשאהל
דומ"ץ התאחדות הרבנים	רב דק"ק אהבט שלום, מאנסי
שבתי שלמה וויגדער	בן ציון יעקב הלוי ואזנר
אבדק"ק אמרי יצחק, בית שמש	אב"ד דבר"ץ שכט הלוי, מאנסי
שלמה יהודה וויינבערגער	בצלאל מוה"ר וועמענשטיין
דומ"ץ דק"ק יטב לב סאטמאר	דומ"ץ קהל בעלזא, מאנסי
שלמה שווייצער	חיים שרגא פאוול שנעעבאלג
אבדק"ק דרכי נועם, מאנסי	אב"ד קהל אברכים, מאנסי
שמואל רוד קרויז	חנינה אברהם לייזנער
דומ"ץ אודוואר, בהנה"צ אב"ד שליט"א	אב"ד ור"מ בנין דוד
שמואל זאב ליכטער	יהודה הלוי טירנויער
אבדק"ק בוונת הלב	רב דק"ק שומרי שבת, כ"פ

ועל בירורים ומכתבים מיוחדים חתמו הרבנים הגאון"צ הללו (ע"פ הסדר שנכתבו):

ישראל יעקב פישר	שמואל הלוי ואזנר	משה שמערן [וצ"ל]
ראב"ד כד"צ עדה החרדית, ירושלים	רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר, בני ברק	אבדק"ק דעברעצין
מנשה קליין	יצחק חיים מנשה פריערמאן	דפאל בלום
אב"ד ור"מ אונגוואר	אב"ד דק"ק יטב לב סאטמאר	ראב"ד ור"מ דק"ק קאשוי
חיים אברהם רובער פלאהר	אליעזר חיים בלום	אברהם צבי הלוי בעק
ראב"ב זכרון מנחם, מאנסי	אבדק"ק בית שמואל דקאשוי, מאנסי	אבדק"ק מעלכרון, אסטראליע

לקט מלשונות פוסקי זמנינו, מש"כ להלכה בפסלנותה של "בוררות"

מדברי הגה"צ ר' משה שמעון זצ"ל אב"ד דעברעצין

מש"כ בספרו שו"ת "באר משה":

"כבר אמרו" (שנת קל"ט ז, א); אם ראית רור שצרות רבות באות עליו צא וברוק בריני ישראל, שכל פרעניות שבאה לעולם לא באה אלא כשביל רייני ישראל, ומהו שצריך לברוק, אם מקיימים רכרי חו"ל (נמות ק"ט, ג, ופסקינין ז, א); לעולם יראה הריין כאלו חרב מונחת לו בין יריכותיו וניהנם פתוח לו מתחתיו, ועכשיו נוטלים "פסק נעלם" תחת גיהנם פתוח... כל זה כתבו רבותינו שכגולה זכ"ע על רבנים ריינים מומתים יושבים על מרון שהיו מוחקים ככשרותם יראים ושלמים חרדים לרבר ה', והעולה על כולנה: שלא עשו פרנסתם מאומנות הבוררות..".

"ועתה שומו שמים על הרעה וצרעת ממראת המתפשטת יום יום ואוכלת ומבערת את הטוב הנשאר, דכאן באצה"ב רוב הבוררים - כל או רוב פרנסתם או חלק גרול מפרנסתם משכר הבוררות, ולכן כל כורר וכורר ממין זה מחפש פירסום עד כמה שירד הרמה מגעת... וטאהר שפרנסתם תלויה בזאת; שגד שלהם שבהר בהם יצא זכאי - ויקבל ע"ו "פאבליסיטי" היינו פרסום נאה טוב ויפה, מלמרים אותם.. עצה רעה מה למעון... וע"י מעשה כוררים כאלו כבוד התורה ממתמעט - ושוחקים כשוק על ר"ת הנעשה ע"י כוררים ידועים ומפורסמים כאלו, ועל הרבנים הגדולים מוקני דורינו מוטל החוב להשמיע קולם קול להבת אש ולגרור גדר..".

"ורב מובהק סיפר לי, שפ"א הגיד לפני רביה"ק ארמו"ר ממאטמאר שליט"א - והחפאר כצדקת אכיו שמעולם לא רצה לקבל שום כוררות כד"ת. וע"ו השיב לו רביה"ק; שמלפנים היה זה כאמת צדקות גרול ורכותא, אבל עתה שהבוררים הם "בערופם כוררים" - אין שום צדקות ורכותא שלא לקבל, אררבה חירוש ורכותא הוא אם א' מקבל על עצמו להיות כורר אם יראת ה' נוגעת בלכבו. (ח"ד, סי' קמ"ח)

"לפי קול הנשמע - ההולך וחוק מאור; שהריינים נוטלים הרבה יותר מכרי שכר כמילה, ולא עוד אלא כשיש כאפשרותם לגמור הד"ת בישיבה אחת - מרכין בישיבות ב' וג' ור' פעמים, כי עכור ישיבה אחת א"א ליקח שכר גרול כזה... ולא רק שתובעים כמה וכחוקה ונוטלים כיר רחכה, אלא ששום חנינה וכקשה מצד הכע"ר אינו מועיל כלל אצלם, ואפילו מעניינים מדורים ממש חומטים פרוטתם הרלה והאחרונה... (כי אומרים) שאם אין לה תחזור על הפתחים ותשלם ה"פסק נעלם" כי זה פרנסתם. חרפה וכושה תכסה פניהם... ראפילו המקליט ומתירין לימול שכר יותר מכרי כמילתו - אבל לא כאופן גם כזה, חרפה וכושה הוא לנו, וכזה מאכדין הורה ויפיה של תורה רחמנא לישובן מהאי עונשא".

"דברים נוראים מעשי נבלה - שגורם להם אהבת ותאות כסף של אלו הבוררים... והכל כשביל שיקבלו עוד כסף בעד ישיבה אחרת, ופענה כפיהם; "משכו" את הר"ת - וקתו לכם" כסף הרבה...". (ח"ה, בהקדמה)

"ומכאן אתה דן על הכוררים הצנועים "בערופם כוררים" (אומנים כוררים) המלמרים בעל רינם לומר שקר וכוב כר"ת כרי שיזכו [ר"ל יחייבון] כרין, ויקבלו שכרם משלם זיתפרסם שם הטוב [הרע] שהבורר אותו הוא יוצא זכאי [חייב]... כי הרבה משתכרים כאן, ודיקן מכיתם אולין - אבל מלאים לכיתם עיילין, אוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה כלימה".

"והעולה על כולנה, שה"מעראר" גרול כ"כ - שהכל שותקים ואין פוצה פה ומצפצף, כי יראים לנפשם שיגרו בהם הכלבים הרעים והחיות מורפות... ואין מושיע כי אין מירם מציל".

"ומכאן אתה רן שעד כמה צריכין הבוררים-אומנים (בערופם כוררים) לעשות תשובה על כל דיבור ודיבור של נמיית רין כרי לזכות [לחייב] את הכע"ר שלו שכר כו לרע, כעל הוצאת ז"ל שלהם.. שמכרעיים את כל העולם לכף חוכה... ואוי להם להבוררים האומנים שעתיים ליתן דו"ח על הרע שעשו וגרמו.. שמעוררים רין למטה ולמעלה. ואלמלא היו שותקים אפשר שהייתי שותק ג"כ, אבל רוקא רוצים לישא דגל התורה כראש כל חוצות, ועל זה אסור לשתוק, וכל השותק עונו ישא". (שם, סי' ק"ע)

מדברי הגה"צ ר' יעקב ישראל פישער שליט"א מש"כ בספרו שו"ת "אבן ישראל":

"מה ששאל; היות שהוא רב כשכונה, וישנם מחושבי השכונה אשר הלכו ל"בוררות" בזכ"א... וכשנפסקה הבוררות - וצר אחד לא רצה לקיים אח ה"פסק" בוררות - יצא מן הכוררים כחכ "סירוב" עליו... ושאל איך לנהוג..

"נראה דכזמנינו שהותרה הרצועה - וכמעט רוב הבוררים לוקחים הרבה כסף - יותר מ"שכר כמילה", וכבר נפסק כש"ע (פי' ט, סי); והנוטל שכר לרון - כל רייני כמילים... וע"י כנתיבות (שם, פסק) - שכתב; דח"ל לקחו ממנו שם "רייין", עיי"ש. ומכיון שכן - כוררי ר"תב סירוב" שלהם אינו כלום - כיון שאין כאן רין ואין כאן רייין, ואף התיים ללכת לערכאות אינו כלום... ואין לחוש לכתב סירוב שלהם". (ח"ח, סי' צ')

מדברי הגה"צ ר' שמואל הלוי וואונער שליט"א

מש"כ בספרו שו"ת "שבט הלוי":

"אסור להבורר לעשות פעולה נגר צד השני ולהחליט ע"ד עצמו... ובג"ד שעשה הכורר בפועל מעשה שקר ואיום - וחפסו אוהו כי"ד אחר על כך... הרי מכואר כח"מ (פי' ג, סי); ראסור לחכם שישב כרין עד שידוע עם מי יושב, שמא ישב עם אנשים שאינם מהוגנים, וכח"מ (פי' ז, סי); בירע שהדיין גולן או רשע אין להצטרף עמו... והשתא לא מבעיא אם נחכרד כאמת שהלה שיקר וכיוצ בירועים, א"כ ה"ה בכלל המכואר כסי' ז' הנ"ל, אלא גם אם אין הרברים מגיעים לכל כך להיות נקרא רשע ע"י, מכ"מ כוראי חוקתו כבר מפוקפק, וה"ה בכלל המכואר סי' ג' הנ"ל... וא"א לחייב שאר הריינים לשבח אחו כיון שנתערר חוקת כשרותו". (ח"ו, סי' רי"ג)

"כעו"ה, הרבה מאוד מעניני זכ"א ובוררים שנעשו היום - הם היפך רע"ת והיפך יסור כוונת חו"ל בתקנת זכ"א... וכעו"ה מאו ידר הרור פלאים, ותרכה מאור מריוני הזכ"א מפורים על רברי שוא ושקר, ומהפכים רברי אלוקים חיים ע"י נגיעות וכצע כסף... ומכ"ש אם רואין דיינים שאינם הגונים עושים ח"ו משפטים כל ידעום... וקשר רשעים אינו מן המנין, רמנין והתווערות רינם אינו נחשב כלל". (ח"ח, סי' ש')

"כזה" חושבים שע"י הזכ"א ניתן רשות לבעלי התחכולות להפוך דברי אלוקים חיים, וכי ע"ז חשבו חו"ל כשאמרו בזכ"א וזכ"א... שהרנים בזכ"א שכ"א מכע"ר מסדר מענותיו לפני הדין שלו ונותנים לו שכר ע"ו, וכל מעיינו או איך להטעות את כעל רינו שכנגדו, אלא שבערוה"ש למר זכות... שכיון שכ' הצררים עושים כן, א"כ ע"מ כן נכנסו לדין וקיבלו עליהם. ולפי"ז תינה אם שניהם מסכימים לזה, אבל אם צר אחר כש"א אינו רוצה להסכים לדרך קלוקל זה, ורוצה כבי"ד שלא ישמע תחלה הטענות ושלא יהיה משוחר משום צד, פשיטא רא"א לבפות ארם על זה... ומכש"כ בירוע שהזכ"א משנה ומטעה הרבה פעמים בירועים". (שם, סי' ש"ב)

"כל ענין זכ"א כומה"ו צריך תיקון כהרבה מן המקרים". (ח"ט, סי' רכ"ה)

מכתב "קול קורא" מהגה"צ אב"ד קאשוי שליט"א:

יום ד' לס' ואח צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ירעתי את מכאוביו, י"ח טבת תשס"ב לפ"ק

"הנה בדבר מה שנפרץ לאחרונה ונעשה כתיבת, שבעלי דינים שוכרים לעצמם כוררים ומשלמים להם הון רב, ובשכר זאת הם מטכסים עמם עצה קורם המשפט ללמד לשונם לרבר מענות של שקר ומרמה מה שיועיל לזכותם, ואח"כ כשעת המשפט הם מחפים עליהם ככל מצדקי וכרברי עקלתון להפך הקערה על פיה כעורך רין ממש, ודין גרמא שהשליש שגם הוא נוטל חלק בחלק, הוא תחת לחץ גדול לצרר לאותו הכורר שמכיא לו יותר נירונים, וע"כ הוא מועל כתפקירו מלעשות חקירה וררישה לגלות את הרמאי כמצווה עליהם ע"פ ההלכה, [ע"י מושיע חו"מ (פי' טו, סיג ה) ובה"ק (פי' ט, סי);] ולא עוד אלא שסותם את פיו של צר השני ככרי להעלים את האמת. והפועל יוצא, שיום יום יוצאים משפטים מעוותים ומקולקלים ה", והנעשקים צועקים ואינם נענים, כמו שהעירו כמה וכמה ערים נאמנים ת"ח ויראי ה' שישכו כבי"ד וראו כ"ז כמו עיניהם".

"אשר על כן הנני לגלות בזה, שלענ"ד יש איסור גרול להתריין באופן "פסול" שכזה, מה שיש בה משום הריסת המשפטים, שהוא אחת מן עמורי העולם (כדליתא בלמות פ"א, מ"ח). וגם מציל את הרור מן צרות רבות (כדליתא בשנת קל"ט ע"א). מלבד כמה לאווין דאורייתא הכרוכים כזה. ועאכ"ו כ דאין ככוזנינו לכוף שום כע"ר להתדיין באופן הפסול לדינא, [וכמש"כ כש"ח עכורת הגרשוני (פי' מ"ח). וכשו"ח כן פורת (מ"ד, סי' י"א)].

"וחלילה לשום כ"ר בישראל (או לריין יחיד) לכוף אחר מן הבעלי דינים על בדרות שכזה ע"י איום כ"סירוב" וכיו"ב. והרבר פשוט שתובע המתעקש עצמו על "בוררות" רוקא, שהנתבע לא נעשה "סרכ" כמה שממאן מלהתריין כן, כי א"א לכוף אדם שיתריין באופן ה"פסול" לדינא. וכמו כן נתבע שמשיב על הזמנת הכ"ר שרוצה להתריין כ"בוררות" רוקא, הוא "סרכ" גמור, רהו"ל כאומר שאינו מוכן להתריין רק לפני כ"ד או ריינים "פסולים".

ובזכות חיוק עמור המשפטים על מכונה, נוכה לכל מיני ישועות והשפעות מוכות, ויחקיים בנו ייעוד ישעיה הנביא, ציון כמשפ"י חפרה ושכיה כצדקה כמהרה רידן, אמן.

הק' רפאל בלוס
"רכרי הגה"צ אכד"ק קאשוי שליט"א אינם צריכין חיוק וא"צ להסכמחי, והנני כירא ועוד לקרא כי המה דברים בוררים", וע"ז כאהע"ח י' לחרש שכט תשס"ב, ישראל חיים מנשה פדירמאן
"רכרי מרן אינם צריכין חיוק, וזם דכריט ברורים ואמיתים", חיים אברהם דובער פלאהר
וכירא ועוד וכו' כעו"ה,

"רכרי הגאונים הצדיקים הנ"ל הם כילדין לעינינו, והאמת עד לעצמו", וליתר שאח כאתי גם עני הקטן על החזון ב' תמו חש"ב, אביהם צבי הלוי ב"ק